

Kiitän mahdollisuudesta lausua 26.02.2025 Eduskunnan ulkoasianvaliokunnalle valtioneuvoston puolustusselonteosta (12/2024).

Puolustusselonteko:
Kapea sotilaallinen näkymä ei vastaa tulevaisuuden puolustuksellisiin haasteisiin ja turvattomuuksiin

Kaikki maailmassa – ja turvallisuudessa – liittyy kaikkeen muuhun. Tämä lause tuli päälimmäisenä mieleen uutta Puolustusselontekoa lukiessa. Ei siksi, että turvallisuuteen liittyvät vääjäämättömät monitasoiset riippuvuussuhteet ja tulevaisuuden mutkikkaat haasteet olisi otettu selonteossa huomioon kattavasti, vaan juuri koska näin ei ole.

Selonteossa korostuu yksioikoinen ja kapea suhtautuminen turvallisuuteen, ja keskittyminen lähes yksinomaan valtiolliseen ja sotilaalliseen (Venäjän) uhkaan asevaraisin keinoin. Tulevaisuutta luotaavia, puolustuspolitiikan rakentumisen perustana olevia, maailmanjärjestyksen muutokseen sekä näihin kiertyviä ilmastomuutokseen ja ekologisiin uhkiin liittyviä suuria haasteita (perinteisen sotilaspoliittisen, Yhdysvaltoihin tukeutuvan liittolaisuuden ja asevaraisen varautumisen lisäksi) ei puolustusselonteossa oteta riittävästi huomioon.

Huomioin lausunnossani selonteosta sitä, mikä siinä ylikorostuu, mutta ennen kaikkea arvioin sitä siitä näkökulmasta, mikä jää puuttumaan, mitä ei riittävästi huomioida ja nähdä relevantteina uhkina, tulevaisuuden turvallisuuden ja puolustuksen rakentumisessa. Keskityn lausunnossani erityisesti **neljään kriittiseen, toisiinsa kietoutuvaan näkökulmaan**.

Ensinnäkin, selontekoa vaivaa **turvallisuuden käsittäminen hyvin kapeana, keskittyminen lähes ainoastaan valtiollisiin ja aseellisiin uhkiin, ja sotilaallisiin vastauksiin**. Venäjän uhan korostumisen ja aggressiiviseen toimintaan varautuminen sotilaallisesti on tietysti vallitsevassa tilanteessa perusteltua. Mutta keskittyminen yhteen uhkaskenaarioon ei saisi jättää muita turvallisuuksia ja turvattomuuksia ja näiden aitoa huomioimista varjoonsa.

Tähän liittyen, toiseksi, selontekoa vaivaa tulevaa – ja jo nykyistä muuttunutta – **ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta, maailmanjärjestyksen ja globaalin turvallisuusympäristön muutosta** laajemmin huomioivien, ja proaktiivisten näkökulmien puute. Selonteossa korostuu **näkökulmien kapeus ja moniäänisyyden puute**, joka hankaloittaa tulevaisuuden moninaisten turvallisuusuhkien ja -haasteiden identifioimista ja niihin varautumista.

Kolmanneksi nostan esiin selonteosta puuttuvia keskeisiä **ajankohtaisia maailmanjärjestyksen muutokseen, risteäviin riippuvuuksiin ja uusiin (sotilaallisiin) uhkiin** liittyviä seikkoja, joiden huomioiminen ja keskusteluun nostaminen parantaisi varautumista tulevaisuuden uhkiin ja voisi vahvistaa Suomen turvallisuutta. Nämä liittyvät mm. sotilaallisen toiminnan, ilmastonmuutoksen sekä vihreän siirtymän yhteyksiin, luonnonvara-ekstraktivismiin ja koloniaalisten vaikutusyritysten ja kehityskulkujen mahdollisuuteen Suomessa, pohjolassa ja arktisella alueella.

Neljänneksi, puolustuselonteko **sivuuttaa ilmastonmuutoksen, ympäristöongelmat ja ekologisen katastrofin turvallisuusongelmina lähes täysin**, vaikka nämä kehityskulut ovat eksistentiaalinen turvallisuusuhka ja vaativat puolustuksellisia ratkaisuja, jotka eivät voi typistyä vain aseelliseen varustautumiseen ja voimankäyttöön. Ekologisen turvallisuuden kysymykset liittyvät saumatta sotilaalliseen vallankäyttöön ja militarismiin (kansainväliseen ja paikalliseen) nousuun.

1. Kapea sotilaallisen turvallisuuden näkökulma

Valtioneuvoston puolustuselonteon voisi karrikoiden esittää näyttäytyvän varsin vahvasti sotilasteknisenä, ei laajemmin puolustuspoliittisena selontekona, saati turvallisuuspolitiikkaa luotaavana katsauksena nykyiseen ja tulevaan.

Kautta linjan selonteossa turvallisuus käsitetään ensisijaisesti valtiollisena (kovana) turvallisuutena ja uhat sotilaallisina valtiollisina uhkina – ja oikeastaan vain ja ainoastaan Venäjän taholta. Selonteko keskittyy vahvasti asehankintoihin, asejärjestelmiin, aseelliseen varautumiseen ja sotilaalliseen liittoutumiseen Naton ja Yhdysvaltain kanssa. Ongelmina näyttäytyvät lähes yksinomaan Venäjän aggressiivisuus ja aseellinen uhka, ja turvallisuusratkaisuinä aseellinen varustautuminen sekä tukeutuminen keskeisesti Natoon ja Yhdysvaltoihin (DCA-sopimuksen puitteissa).

On silmiinpistävää, kuinka selonteossa – sisällöistä, käytettyihin sanamuotoihin, laajasti viljeltyyn sotilasjargoniin ja turvallisuusratkaisuihin – korostuvat sotilaallisten toimijoiden sekä sotilaallisen ja ns. kovan turvallisuuden näkökulmat. Selonteon ollessa nimenomaan puolustuspoliittinen on ymmärrettävää, että se keskittyy laajasti aseelliseen puolustukseen, mutta Suomen puolustuksen kokonaisuus on lainsäädännöllisestikin laajempi¹, kuin mitä selonteon pääasiallinen sisältö ja painotukset antavat ymmärtää. Kokonaisturvallisuutta sivutaan (kolme kertaa), mutta se esiintyy lähinnä

¹ <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070551>

hybridivaikuttamisen ja huoltovarmuuden konteksteissa, ja näyttäytyy alisteisena sotilaalliselle.

Jako *kovaan* sotilaalliseen turvallisuuteen – ja toisaalta *pehmeisiin*, ei sotilaallisiin turvallisuuksiin ja uhkiin, määrittää (implisiittisesti) vahvasti selontekoa. Eronteko kovaan ja pehmeään turvallisuuteen on yleisestikin keskeinen turvallisuuspoliittiselle keskustelulle. Tässä vallitsevassa näkökulmassa kova turvallisuus ja sotilaalliset ratkaisut näyttäytyvät ensisijaisina ja kyseenalaistamattomina, ja *muut turvallisuudet ja turvattomuudet* toisarvoisina, jopa vähäpätöisinä, ja sotilaalliselle alisteisina. Tämä on ongelmallista, sillä lopulta, sotilaallinen turvallisuus, maanpuolustustahto, yhteiskunnallinen resilienssi rakentuvat laajan turvallisuuden – tai pikemminkin moninaisten risteävien turvallisuuksien – päälle ja ovat toistaan riippuvaisia. Muun kuin sotilaallisen turvallisuuden näkeminen pehmeänä ja näin ollen toissijaisena, sekä siiloutunut turvallisuusajattelu, jossa eri osa-alueiden ja turvallisuuksien yhteen kietoutumista ei huomioida, voi pahimmillaan vaarantaa valtiollista (kokonais)turvallisuutta. (Ks. Esim. Vastapuu, Hast, Kotilainen & Särnä 2024)

Turvallisuusnäkökulmien kapeutta ja sotilaallisten, teknisluontoisina näyttäytyvien näkökulmien korostumista alleviivaavat mm. selonteon linjaukset aseostoista ja niiden suunnista. Puolustusselonteossa mainitaan erikseen sekä Israel että USA Suomelle tärkeinä puolustusmateriaaliyhteistyön kumppaneina. Aseostot esitetään selonteossa lähinnä teknisinä sotilaallisina ratkaisuin, joilla ei ole laajempaa ulko- ja turvallisuuspoliittista ulottuvuutta ja seurauksia. Tämä on ongelmallista.

Aseiden ja asejärjestelmien hankinnassa olisikin syytä pitäytyä samoissa periaatteissa kuin niiden myymisessäkin, ja ottaa huomioon myös eettiset ja humanitaariset näkökannat ja kansainvälisiin sopimuksiin liittyvät velvoitteet sekä Suomen laajemmat ulko- ja turvallisuuspoliittiset linjaukset. (Tästä mm. Laki Särnä – kansalaisaloitteessa <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/14227>) Erityisesti nämä näkökannat nousevat ongelmallisena esiin ostettaessa asejärjestelmiä sotaa käyvistä maista kuten Israel.

On pulmallista, kuinka selonteossa näiden hankintojen poliittinen ongelmallisuus sivuutetaan täysin. Suomen puolustushankintojen sitominen jopa vuosikymmeniksi yhtäältä kansanmurhaan syyllistyneeseen Israelin valtioon ja toisaalta tällä hetkellä erittäin arvaamattomasti käyttäytyvään ja uhkavaatimuksia esittävään USA:n hallintoon on lyhytnäöistä ja riskialtista, ja toimii samalla kaikkia edellä esitettyjä periaatteita vastaan.

Tosin sanoen, puolustuspolitiikan suuntaviivoja ei pitäisi määritellä vain sotilaalliset ja sotilastekniset näkökulmat edellä, vaan niiden suuntaviivojen tulisi seurata laajempia ja ulko- ja turvallisuuspoliittisia linjoja ja harkintaa. Voidaankin kriittisessä sävyssä kysyä,

ovatko sotilastekniset, sotilaalliset ja aseiden suorituskyykyyn liittyvät näkökulmat vaikuttaneet liiaksi puolustuspolitiikkamme muodostumiseen? Kysymys on relevantti myös henkilömiinojen takaisin käyttöön ottamisesta heränneestä keskustelusta (ks. Kotilainen&Laihonon 2025)

2.Yhden kortin varassa. Muuttuva maailmanjärjestys ja globaali turvallisuusympäristö

Toinen keskeinen, ja edelliseen vahvasti kiertyvä ongelma on se, että selonteko ei kykene ottamaan huomioon ja arvioimaan (saati ennakoimaan) muuttunutta turvallisuuspoliittista tilannetta, ja onkin jo pari kuukautta ulostulonsa jälkeen aikansa elänyt.

Nyt käynnissä oleva laaja ja kokonaisvaltainen maailmanjärjestyksen muutos ja globaalin turvallisuusjärjestelmän murroksen tunnustaminen ja käsittely puuttuu selonteosta oikeastaan kokonaan. Huomio on lähinnä vain Venäjässä ja sen sotilaallisesti ekspansiivisessa ja aggressiivisessa toiminnassa, sekä sotilaallisessa varautumisessa Venäjän uhkaan ”läntisten” kumppanien kanssa. Kiinan roolia potentiaalisena uhkana käsitellään jonkin verran, mm. arktisen alueen ja talous- ja suurvaltapolitiikan konteksteissa.

Ongelmien ratkaisuun selonteko ei tarjoa juuri muita ratkaisuja kuin sotilaallisen liittolaisuuden ”läntisten” kumppanien kanssa ja asevarustelun kiihdyttämisen. Selonteon tarjoamat ratkaisut ovat pitkälti *reaktiivisia*, ja näin ollen helposti taaksepäin katsovia ja siksikin näyttäytyvät jo tässä vaiheessa osin vanhentuneina. *Proaktiiviset* ja tulevaisuutta luotaavat näkökulmat muiden kuin Venäjän ja (mm. arktisen alueen kontekstissa mainitun) Kiinan suhteen loistavat poissaolollaan. Riippuvuuksien ongelmallisuuden huomioiminen sotilaallisen vaikuttamisen, energian, talouden ja luonnonvarojen yhteydessä liitetään vain Venäjään (ja Kiinaan). Esimerkiksi Yhdysvaltain kanssa solmitun DCA-sopimuksen puitteissa syntyneitä ongelmallisia riippuvuuksia tai aseostojen vahvan USA-painotuksen mahdollisia uhkia ei selkeästi ole huomioitu riittävästi puolustuspolitiikan osana.

Asemoituminen ja puolustuksellinen ripustautuminen totunnaisiin maailmanpoliittisiin leireihin ja niihin liitettyihin uskomuksiin, näyttäytyy jo pari kuukautta selonteon julkistamisen jälkeen varsin ongelmallisena. Yhdysvaltain vallanvaihdon mukaan tuomien mahdollisten Suomeenkin kohdistuvien ongelmien ennalta tunnistaminen ei olisi ollut mahdotonta. Luottamus Yhdysvaltain sotilaalliseen tukeen myös Suomelle on viime aikoina vahvasti kyseenalaistanut, mm. presidentti Trumpin Grönlanti ulostulojen, Venäjämielisten lausuntojen, Euroopan turvallisuustakuista vetäytymisen välyttelyn sekä Ukrainan luonnonvarakolonialistisen painostuspolitiikan myötä. Myös Naton toimintakyky Suomen sotilaallisen turvallisuuden takaajana on uudessa tilanteessa muuttunut

huomattavasti kyseenlaisemmaksi. ”Yhden kortin varassa pelaamisen”, sotilaallisen liittoutumisen ja samalla suurvaltapoliittisiin ristiriitoihin ja intressikamppailuihin sitoutumisen, voi nähdä riskinä Suomen valtiolliselle ja yhteiskunnalliselle turvallisuudelle. Koska selonteon perspektiivin kuuluisi olla pitkälle tulevaisuuteen luotaava, sen voi nähdä jo nyt tavoitteessaan osin epäonnistuneena.

Selonteossa myönnetään turvallisuustilanteen arvaamattomuus ja vaikeasti ennakoitava luonne. Tästä huolimatta selontekoa vaivaa moniäänisyyden ja erilaisten, vaihtoehtoisten skenaarioiden puute. Puolustuspoliittisen selonteon julkistustilaisuudessa joulukuussa 2024 puolustusministeri Häkkänen korostikin konsensuksen tärkeyttä puolustuspolitiikassa. Hänen mukaansa konsensusta rikkova moniäänisyys voi olla jopa riski maanpuolustukselle. Päinvastaisesti voi kuitenkin myös nähdä, että pyrkimys rikkumattomaan konsensukseen kaventaa näkökulmia ja näköaloja tulevien puolustuksellisten riskien ja uhkien identifiointiin – ja näin Suomen puolustukseen. Moniäänisyys, erilaisten ja vallitsevasta linjasta poikkeavien äänten kuuntelu ja jopa kriittisten näkökulmien huomioon ottaminen voisi edesauttaa ajatteluun ”boxin ulkopuolelta”, erilaisten uhkien identifiointiin, ja näin vahvistaa puolustuskykyä. Suomalainen puolustuspoliittinen sekä ulko- ja turvallisuuspoliittinen keskusteluilmapiiri ei ole ollut viime vuosina sallinut soraääniä ja kriittisiä huomioita (ks. Hast&Kotilainen 2024), ja puolustusselonteon yksilotteisten näkyminen voi nähdä olevan seurausta tästä suuntauksesta.

Keskustelutilan avoimuus, tila erilaisille äänille ja näkemyksille voisikin kontribuoida tulevaisuutta monipuolisemmin ennakoiviin näkökulmiin, tuodessaan esiin epävarmuuksia, ristiriitaisuuksia ja mahdollisia huomiotta jääneitä uhkakuvia. Kriittinen katse voi olla terävä, ja turvallisuutta lisäävä ja puolustusta vahvistava. Nyt kyseenalaistamattomille sotilaallisille olettamuksille ja osin toiveikkaalle sotilaallisen liittoutumisen uskalle rakentuva selonteko päättyy monessa kohtaa toistamaan vanhentuneita totunnaisuuksia, eikä kykene identifioimaan ja ennakoimaan tulevaisuuden uhkakuvia kattavimmalla mahdollisella tavalla.

3. Risteävät riippuvuudet ja uudet (sotilaalliset) uhkakuvat

Maailmanjärjestyksen murros on tuonut esiin risteäviä ja monimutkaisia riippuvuussuhteita, jotka nostavat esiin uudenlaisia haasteita myös Suomen puolustukselle, turvallisuudelle, riippumattomuudelle ja valtiolliselle suvereniteetille. Uudessa tilanteessa, Suomen puolustuksen kivijalkana pidetyt liittolaissuhteet – ja näin myös monilta osin turvallisuuspoliittinen selonteko – voivatkin osoittautua rakennetuksi kovin epävarmalle pohjalle.

Muutoksessa oleva maailmanjärjestys, sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen heikentyminen, nouseva militaristinen politiikka, ilmaston lämpeneminen, vihreä/puhdas siirtymä ja tähän liittyvä uudenlainen kilpailu luonnonvaroista kuten maamineraaleista sekä arktisen alueen muutokset, yhdistettynä yhä epävarmemmiksi ja transaktionaalisemmiksi muuttuviin (sotilaallisiin) liittolaisuussuhteisiin asettavat haasteita Suomen turvallisuudelle ja tulevaisuuden suvereniteetille.

Puolustuspoliittinen selonteko sivuaa lyhyesti mm. uusien pohjoisten kuljetusreittien ja luonnonvarojen merkitystä geopolittisille uhille. Selonteko kuitenkin mainitsee vain Kiinan ja Venäjän arktisen alueen hyötymisen kontekstissa – mutta ei oteta huomioon näiden seikkojen ja kehityskulkujen strategista arvoa ja merkitystä muille toimijoille – mukaan lukien Yhdysvallat. On kuitenkin tullut viime aikoina hyvin selväksi, kuinka arktisen alueen ja siinä sivussa Suomenkin asema voi asettua näiden seikkojen vuoksi uuteen asentoon. Presidentti Trumpin vaatimukset Ukrainalle liittyen maan mineraalien ja luonnonvarojen luovuttamisesta turvallisuutta vastaan ovat hälyttäviä, eikä tällaisten näkökulmien huomioimisen ei olisi pitänyt Suomenkaan kontekstissa olla tulevaisuuden näköalojen ulkopuolella.

On tullut selväksi, että Yhdysvaltojen kanssa varsin nopealla aikataululla valmisteltu DCA-sopimus on Suomelle riski. Yhdysvaltojen kanssa tehty puolustussopimus antaa maan asevoimille, oikeuden olla läsnä Suomen sotilastukikohdissa. Sopimuksessa ei ole takeita siitä, ettei Yhdysvaltain armeija tuo ydinaseita Suomen alueelle. Trumpin hallinto on jo nyt osoittanut täyttää piittaamattomuutta kansainväliselle normiperustaiselle järjestelmälle, ja Suomen tulisiikin nyt tehdä erittäin tarkka analyysi DCA-sopimukseen sisältyvistä riskeistä.

Kapea näkökulma turvallisuuteen ja luottamus Yhdysvaltain liittolaisuuteen näkyvät selonteossa myös sokeutena uusille uhkakuville, jotka saattavat kohdata myös Suomea, kaventaen liikkumavaraamme, jopa alueellista koskemattomuuttamme ja kansalaisten – mukaan lukien alkuperäiskansa saamelaisten – oikeuksia ja turvallisuutta. Näistä luonnonvarakolonialistisista näkökulmista ja uhkakuvista, myös DCA-sopimuksen ja Nato-liittolaisuuden ja Suomen pohjoisosissa lisääntyvän sotilaallisen toiminnan konteksteissa, on kirjoittanut Lapin yliopiston Professori Laura Junka-Aikio (2024 a & 2024 b).

Selonteon – ja näin ollen Suomen tulevaisuuden puolustuksen rakentumisen – heikkona kohtana voi nähdä liittolaisuussuhteisiin liittyvän sokeuden Suomeakin koskettavien mahdollisten koloniaalisten ja ekstrativististen ja muiden turvallisuuspoliittisten riskien ja ongelmien huomioimiselle. Ei vain selonteon, vaan laajemminkin suomalaisen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen keskustelun ja asemoitumisen ongelmana voikin nähdä sen, ettei autoritarismin, militarismin ja transaktionaalisen, jopa painostukseen ja uhkailuun tukeutuvan politiikan nousua myös liittolaismaissa ole otettu huomioon keskeisiin

turvallisuusratkaisuihin sitouduttaessa. Kansainvälisiin suurvaltojen vastakkainasetteluihin ja ristiriitoihin sitoutuminen sotilaallisen liittoutumisen kautta ja puolueettomuuden hylkääminen eivät välttämättä näyttäytykään Suomen turvallisuutta ja puolustuspolitiikan kestävyyttä lisäävinä ratkaisuin – päinvastoin.

Paradoksaalisesti, Suomelle, sen valtiolliselle turvallisuudelle, riippumattomuudelle ja sen kansalaisten hyvinvoinnille ja oikeuksien toteutumiselle voikin tulevaisuudessa koitua haitallisia seurauksia liittolaismaidemme sotilaallis(kolonialistisista) pyrkimyksistä. Näiden uusien haasteiden ja uhkien tunnistaminen ja niihin varautuminen parantaisi Suomen laajaa turvallisuutta ja puolustuskykyä. Juuri tällaisissa kysymyksissä selonteosta varsin pitkälti puuttuva, aito ja laaja kokonaisturvallisuuden näkökulma voisi hyvin keskeisesti parantaa turvallisuutta ja uusiin uhkakuviin varautumista.

4. Ilmastonmuutos ja ekologinen kriisi ovat eksistentiaalisia uhkia

Puolustuspoliittinen selonteko käsittelee ympäristöön liittyviä asioita noin puolen sivun verran. Mainitaan, että ilmastonmuutoksen ja luontokadon turvallisuusvaikutukset kohdistuvat myös Suomeen ja puolustushallinnon toimintaan. Tarkemmin ekologisia uhkia ei kuitenkaan määritellä, tai niiden turvallisuusvaikutuksia käsitellä.

Ympäristönäkökulmien huomioon ottaminen ja ympäristövastuullisuus näyttäytyy lähinnä sotilaallisen toiminnan oheistuotteina, esteinä tai haittatekijöinä, jotka otetaan huomioon, mutta todetaan niiden huomioon ottamisesta lähinnä tasolla ” puolustuskyvystä ei kuitenkaan tingitä” (s. 7 & 81-82).

Sota ja sodankäynti vaikuttavat aina myös ympäristöön, ihmisestä ulkopuoliseksi miellettyyn luontoon, toisenlajisiin ja ekosysteemeihin. Sota muokkaa ja tuhoaa ympäristöä sekä välittömästi että välillisesti. Tätä selonteko ei ota lainkaan huomioon. Ongelmana onkin, että sota, puolustautuminen ja sodankäynti, sen harjoittelu ja siihen varustautuminen nähdään edelleenkin usein – ja erittäin vahvasti puolustusselonteossa – liittyvän ensisijaisesti vain poliittisiin päättäjiin ja sotilaisiin sekä näiden johtamiin instituutioihin, valtioihin ja armeijoihin. Tämä näkökulma on paitsi kapea, myös kestämaton, varsinkin tulevaisuuden maailmassa, jossa ihmisen toiminnan ja sotilaallisen toiminnan suhteet myös ihmisen ulkopuoliseen maailmaan on otettava kattavammin huomioon. (Tammi, Hast & Kotilainen 2024).

Sodankäynti ja siihen valmistautuminen myös kiihdyttävät ilmastonmuutosta, eikä sodankäyntiä, siihen valmistautumista ja varustautumista ei voi nähdä ilmastoneutraalina. Armeijat ovat yksi maailman suurimmista yksittäisistä päästöjen tuottajista. Sota ja sotaan tarvittava teknologia lisää tarvetta luonnonvaroille, ja kontribuovat ympäristön

tuhoutumiseen ja päästöjen kasvuun, ja näin ekologisen kriisin syvenemiseen. Kuten kiihtyvän luonnonvarojen ekstravismin yhteydessä käy selväksi, ympäristö ja ihmisen ulkopuolinen luonto ja sen hyväksikäyttö on usein sodankäynnin, sodan ja militaristisen toiminnan ytimessä – eikä näitä voi erottaa toistaan.

Tämän kaiken lisäksi, puolustuspoliittinen selonteko ei ota huomioon sitä, että luonnon tuhoutuminen, ilmastonmuutos, lajikato ja ekologinen kriisi ovat itsessään eksistentiaalisia turvallisuusuuhkia – uhkia, joihin olisi syytä varautua myös valtiollisen turvallisuuden vuoksi ja sen näkökulmista. Ekologinen tuhoutuminen luo uusia turvallisuusuuhkia ruoantuotannon, väestöjen liikkuvuuden, sään ääri-ilmiöiden, uusien kriisien ja sotien syntymisen ja turvattomuuden lisääntymisen suhteen. Lopulta ekologinen tuhoutuminen uhkaa kaiken elämän jatkumista, planetaarisessa mittakaavassa: se on turvallisuushistamme suurin.

Ympäristöön ja ekologiseen muutokseen liittyvien uhkakuvien (ja niiden torjunnan) täydellinen sivuuttaminen puolustuspoliittisessa näkökulmassa on kestäväntöntä. Vaikka ko. uhkiin vastaaminen on perinteisin sotilaallisin keinoin mahdotonta, puolustuksellisesta näkökulmasta näihin uhkiin varautuminen – myös puolustushallinnossa – olisi kuitenkin nähtävä laajan maanpuolustuksen ytimessä. Tämä tarkoittaa myös puolustuspolitiikan kokonaisuuden laajan uudelleen arvioimisen pikaista tarvetta tulevaisuuden eksistentiaalisten turvallisuusriskien hallitsemiseksi. Näiden uhkien sivuuttaminen kertoo karua kieltään selonteon näkökulmien kestäväntönnästä kapeudesta ja kyvyttömyydestä vastata tulevaisuuden keskeisiin ja elämää vaarantaviin uhkiin.

Lähteitä:

Hast, Susanna&Kotilainen Noora (toim.)2024: Sodan Pauloissa. Militarismi Suomalaisessa yhteiskunnassa. Gaudeamus.

Junka-Aikio, Laura 2024 a: "Training on Terra Nullius: A decolonial approach to militarisation in Sápmi and Northern Finland". *Critical Studies on Security*. 12, 3, s. 245-249.

Junka-Aikio, Laura 2024 b: "Tilaa on, sinne mahtuu joukkoja eikä se häiritse siviilien elämää": Lapin ja Saamenmaan militarisaatio kolonialismin tulkintakehyksessä." *Kosmopolis* 54, 3, s. 11-28.

Kotilainen Noora & Laihonen Maarit 2025: "Ei enää henkilömiinoja". *Ydin (Tulossa)*

Noora, Kotilainen & Leena Vastapuu 2024: Militarismi Suomessa. *Kosmopolis* 54,3.

ASiantuntijalausunto
Noora Kotilainen,
Yliopistotutkija
Helsingin yliopisto
noorakotilainen@helsinki.fi
24.2.2025

9 (9)

Tammi, Iida-Maria, Hast Susanna & Kotilainen Noora 2024: Sota, ympäristö ja posthumanismi – Yli ihmisen kategorian. Teoksessa: Hast&Kotilainen (toim.) Sodan Pauloissa. Militarismi Suomalaisessa yhteiskunnassa. Gaudeamus.

Vastapuu, Leena, Hast, Susanna, Kotilainen, Noora & Särmä, Saara 2024: "Kuinka militarisoitunut? Militarisaation tarkastuslista" Teoksessa, Hast&Kotilainen (Toim.) Sodan Pauloissa. Gaudeamus.